

KĄ TĖVAI TURĖTŲ ŽINOTI APIE PATYČIAS IR SMURTĄ?

Patyčios ir smurtas - tai agresyvus elgesys, nukreiptas į kitą žmogų, siekiant jam suteikti fizinį ar psichologinį skausmą (t.y. kabinėjimasis, pravardžiavimas, erzinimas, stumdymas, mušimas, pinigų atiminėjimas, apkalbinėjimas, ignoravimas, gąsdinimas, daiktų atiminėjimas).

Mokyklose tyčiojama ir smurtaujama dėl įvairių priežasčių:

- vieni vaikai tyčiojasi iš kitų, nes mano, kad patyčios padarys jį „kietu biču“;
- kiti tyčiojasi, nes nori jaustis stipresni;
- vaikai gali tyčiotis ir dėl to, kad patys kažkada yra patyrę patyčias ir nori šitaip „atsilyginti“;
- gal tas, kuris tyčiojasi, tiesiog jaučiasi labai blogai ir taip mėgina pasijusti geriau;
- vaikai mėgsta žeminti vargingiau už save gyvenančius arba kažkuo išsiskiriančius bendraamžius;
- mergaitės vis dažniau naudoja fizinį ir psichologinį smurtą, kovodamos dėl patinkančių berniukų.

Vaikai sunkiai ryžtasi kalbėti apie patyčias, o neretai nepasakoja apie tai, kad susiduria su patyčiomis, dėl šių priežasčių:

- baisu, kad skriaudėjai kerštaus;
- nenori būti skundikais;
- nenori jaudinti tėvų;
- gėda, kad patys negali apsiginti;
- baimė prarasti draugus;
- sunku jas įrodyti, todėl neverta sakyti;
- net jei ir pasakys apie patyčias – situacija vis vien nepasikeis.

Galbūt Jūs nujaučiate, kad Jūsų vaikas patiria patyčias, tačiau nediršta Jums nieko sakyti. Tuomet gal galite paklausti apie tai savo vaiko draugų ar mokytojų. Labai svarbu, kad Jūsų vaikas kam nors papasakotų apie patiriamas patyčias. Jeigu vaikas atsisako apie patyčias kalbėtis su Jumis, pasiūlykite pasikalbėti su kuo nors kitu – šeimos nariu, mokytoju, psichologu, soc. pedagogu ar kt.

Ar Jūsų vaikas patiria bendraamžių tyčiojimąsi?

Yra keli požymiai, kurie gali padėti Jums sužinoti, ar Jūsų vaikas kenčia nuo patyčių. Jums vertėtų susirūpinti, jei Jūsų vaikas:

- grįžta iš mokyklos su sugadintais daiktais, praradęs daiktą ar pinigus;
- turi mėlynių, įdrėskimų ar panašių žymių;
- pradėjo eiti kitu keliu iš namų į mokyklą;
- pradėjo nenorėti eiti į mokyklą be jokios aiškios priežasties arba netikėtai ima prasčiau mokytis;

- grįžęs iš mokyklos būna irzlus, nuliūdęs ar neįprastai emociingas, nerimastingas;
- prarado susidomėjimą tuo, kas vyksta jo gyvenime, tapo apatiškas;
- pradėjo bijoti važiuoti mokykliniu autobusu arba dalyvauti bendroje veikloje su kitais bendraamžiais;

- pradėjo dažniau skųstis skrandžio, galvos skausmais ar kitais sveikatos sutrikimais.

Kuo galite padėti savo vaikui, jeigu jis patiria bendraamžių patyčias?

- Jei vaikas papasakoja Jums, kad patiria bendraamžių patyčias, pirmiausia išklauskite jį. Leiskite vaikui išpasakoti viską, kas jam nutiko. Pasakodamas apie bendraamžių patyčias vaikas gali manyti, kad yra skundikas, todėl būtinai pasakykite savo vaikui, kad jis gerai padarė, papasakodamas Jums apie tai.

- Jokiu būdu nesakykite: „Nebūk skystablauzdis, juk tave tik erzina!“, „Visa tai praeis...“, „Tvarkykis su tuo pats“. Negalvokite, kad vaikas pats vienas susitvarkys su patyčiomis. Jei vaikas pasakoja Jums apie tai, kas vyksta, jis prašo Jūsų pagalbos.

- Nekaltinkite vaiko dėl patiriamų patyčių, sakydami: „Pats esi kaltas dėl to...“ Vaikai nekalti dėl to, kad iš jų tyčiojasi.

- Kai Jūsų vaikas papasakoja apie patyčias, labai svarbu, kaip Jūs reaguojate ir elgiatės toliau. Nevertėtų elgtis skubotai, pavyzdžiui, pulti susitikti ir pasikalbėti su besityčiojančio vaiko tėvais. Gali būti, kad būtent tokio elgesio Jūsų vaikas bijo. Jis gali baimintis, kad dėl to patyčios tik dar labiau sustiprės. Būtinai aptarkite kartu su vaiku, ką ir kaip toliau daryti. Galbūt Jūs galite vaikui pasiūlyti užrašyti, kaip iš jo tyčiojamasi.

- Aptarkite galimybę drauge nueiti pasikalbėti su mokytojais. Gali būti, kad vaikas norės kalbėtis ne su savo auklėtoju, o su kitu mokytoju, su kuriuo kalbėdamas jis jausis saugiai. Labai svarbu, kad mokytojai žinotų, kas vyksta. Gali būti, kad šaipomasi ne tik iš Jūsų vaiko, bet ir iš kitų vaikų. Negalvokite, kad Jūs keliate nemalonumus mokytojams ar bereikalingai eikvojate jų laiką. Jūs galite pasikalbėti ir su mokyklos direktoriumi ar direktoriaus pavaduotoju ir su jais pasitarti, kaip reaguoti į situaciją ir elgtis toliau.

- Prisiminkite, kad sumažinti ar sustabdyti patyčias – ne vieno žmogaus jėgoms. Efektyviam šios problemos sprendimui reikalingas aktyvus mokytojų, mokyklos administracijos, tėvų ir moksleivių įsitraukimas.

- Patyčios nesiliauja iš karto. Tam reikia laiko. Padrąsinkite savo vaiką ir toliau pasakoti Jums apie tai, kas vyksta.

- Labai svarbu, kad savo vaikui sakytumėte, jog jį mylite ir stengiatės padaryti viską, kas įmanoma, kad jis jaustųsi saugus.

Jeigu Jūsų vaikas tyčiojasi iš kito....

Jūs galite nujausti, kad Jūsų vaikas tyčiojasi iš kitų vaikų. **Požymiai:** jis yra linkęs su bendraamžiais elgtis agresyviai, kilusius nesutarimus ar konfliktus spręsti jėga, arba netikėtai įsigyja pinigų, namo parsineša Jums nematytų daiktų, kurių jis pats negalėtų nusipirkti.

Sužinoję, kad Jūsų vaikas tyčiojasi iš kitų:

- Pirmiausia pamėginkite ramiai pasikalbėti su savo vaiku apie tai, kas vyksta. Paskatinkite jį kalbėti ir papasakoti, kas skatina jį taip elgtis. Galbūt Jūsų vaikui reikalinga Jūsų pagalba? Kartais vaikai pradeda tyčiotis reaguodami į kažkokius įvykius. Galbūt buvo kokių nors svarbių pasikeitimų ar įvykių šeimoje ar mokykloje? Galbūt vaikas mokykloje turi kažkokių sunkumų, su kuriais jis pats nesusitvarko? Galbūt iš Jūsų vaiko taip pat kas nors tyčiojosi? O gal jūsų vaikas nežino, kad tai yra netinkamas ir kitą žeidžiantis elgesys?

- Jei nepavyksta su vaiku pasikalbėti iš pirmo karto, turėkite kantrybės. Parodykite vaikui, kad Jums rūpi, kas vyksta, ir esate sunerimęs dėl jo.

- Siekiant sumažinti vaiko agresyvumą, gali prireikti ir kitų žmonių pagalbos: kitų šeimos narių, mokyklos psichologo, auklėtojo ar mokytojo.

- Nesitikėkite staigių vaiko elgesio pokyčių. Gali reikėti daug pastangų ir laiko, kad patyčios sumažėtų.

Nesvarbu, kokiam vaidmenyje yra vaikas – patyčios veikia kiekvieną. Todėl yra labai svarbu ugdyti tokius vaikų įgūdžius, kurie padėtų vaikams išdrįsti kalbėti apie tai, kas vyksta, ar aktyviai reaguoti į vykstančias patyčias. Jūs galite padėti vaikams suprasti, kad nuo kiekvieno vaiko priklauso saugumas mokykloje ir kad tylėjimas tik gilina problemas, o ne padeda jas spręsti.

Pirmoji pagalba– pokalbis, tačiau neužtenka klausytis, reikia girdėti, neužtenka žiūrėti, reikia ir matyti!

Parengė Salantų gimnazijos psichologė Milda Benetienė